

Test Booklet No.

प्रश्नपत्रिका क्र.

M

Paper-III

POLITICAL SCIENCE

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

(In figures as in Admit Card)

1. (Signature) .....

(Name) .....

Seat No. ....

(In words)

2. (Signature) .....

(Name) .....

OMR Sheet No.

(To be filled by the Candidate)

AUG - 15315

Time Allowed : 2½ Hours]

[Maximum Marks : 150

Number of Pages in this Booklet : 40

Number of Questions in this Booklet : 75

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 75 objective type questions. Each question will carry two marks. All questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
☐	☐	☒	☐
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 75 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चूकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ्या/निळ्या करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
☐	☐	☒	☐
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमागीचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

AUG - 15315/III

POLITICAL SCIENCE**Paper III****राज्यशास्त्र****प्रश्नपत्रिका III****Time Allowed : 2½ Hours]****[Maximum Marks : 150**

Note : This Paper contains **Seventy Five (75)** multiple choice questions, each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचहत्तर (75)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Give the <i>correct</i> answer by using the codes given below : (1) The behavioural approach believes in empirical and predominantly inductive method (2) It uses indicators that identify regularities and not variables in human conduct (3) It separates ethical evaluation from empirical evaluation (A) (1), (2) and (3) are correct (B) (1) and (3) are correct, (2) is wrong (C) (1) and (2) are correct, (3) is wrong (D) (1) is correct, (2) and (3) are wrong	1. खाली दिलेल्या संकेतसूचीचा वापर करून योग्य उत्तर द्या : (1) वर्तनवादी दृष्टिकोण अनुभववादी व प्राधान्याने विगमनात्मक पद्धतीवर विश्वास ठेवतो (2) तो मानवी व्यवहारातील वारंवारतेचा शोध घेतो पण विविधतेचा शोध घेत नाही (3) अनुभववादी मूल्यमापनापासून नैतिक मूल्यमापनास तो अलग करतो (A) (1), (2) आणि (3) बरोबर आहेत (B) (1) व (3) बरोबर आहेत, (2) चूक आहेत (C) (1) व (2) बरोबर आहेत, (3) चूक आहेत (D) (1) बरोबर आहे, (2) व (3) चूक आहेत

2. Which one of the following pairs is not *correctly* matched ?

- (A) R. Dahl — Dispersal of power in different centres
- (B) D. Easton — Authoritative allocation of values
- (C) Almond and Powell — Conversion process
- (D) Harold Lasswell — Reverse discrimination

3. Which one of the following books *did not* encourage revival of political theory ?

- (A) Taking Rights Seriously — D. Dworkin
- (B) Political Argument — Brian Barry
- (C) Two concepts of Liberty — I. Berlin
- (D) Democracy, Capitalism and Socialism — J. Schumpeter

2. खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य प्रकारे जुळवली नाही ?

- (A) रॉबर्ट डाहल — विविध सत्ताकेंद्रात सत्तेचे वितरण
- (B) डेव्हिड ईस्टन — सत्तामूल्यांचे अधिकारयुक्त निर्धारण
- (C) अलमांड आणि पॉवेल — रूपांतरण प्रक्रिया
- (D) हेरॉल्ड लासवेल — भरपाई करणारा भेदभाव

3. खालीलपैकी कोणत्या पुस्तकामुळे राजकीय सिद्धांताचे पुनरुज्जीवन झाले नाही ?

- (A) टेकिंग राइट्स सिरियसली — डी. डवॉर्किन
- (B) पोलिटिकल आर्ग्युमेंट — ब्रायन बॅरी
- (C) टू कन्सेप्ट्स ऑफ लिबर्टी — आय. बर्लिन
- (D) डेमॉक्रेसी, कॅपि-टॅलिझम् अँड सोशॅलिझम् — जोसेफ शंपीटर

4. Which one of the following is *not* a principle of liberalism ?

- (A) Minimum Government maximum freedom
- (B) Minimum freedom maximum government
- (C) Non-intervention of the state in economic affairs
- (D) Hindering the hindrances in the economic development

5. From which book, the following statement of Marx was chosen ?

“The history of all hitherto existing societies is the history of class struggles.”

- (A) The civil war in France
- (B) On the Jewish question
- (C) Contribution to a critique of political economy
- (D) Manifesto of the Communist Party

4. खालीलपैकी कोणते तत्त्व उदारमतवादी नाही ?

- (A) किमान शासन कमाल स्वातंत्र्य
- (B) किमान स्वातंत्र्य कमाल शासन
- (C) आर्थिक व्यवहारात राज्याने हस्तक्षेप न करणे
- (D) आर्थिक विकासाच्या मार्गातील अडथळ्यांना अडथळा करणे

5. मार्क्सच्या कोणत्या पुस्तकांतून खालील विधान निवडले आहे ?

“आजपर्यंतच्या सर्व समाजांचा इतिहास हा वर्गसंघर्षाचा इतिहास आहे.”

- (A) सिव्हिल वार इन फ्रान्स
- (B) ऑन द ज्युविश क्वेश्चन
- (C) काँट्रिब्युशन टू अ क्रिटिक ऑफ पोलिटिकल इकॉनॉमी
- (D) मॅनिफेस्टो ऑफ द कम्युनिस्ट पार्टी

6. Which one of the following statements is *not correct* ?
Individualism is known for its adherence to —

- (A) Fundamental duties of individual
- (B) Fundamental rights of individual
- (C) Fundamental rights and duties of individual
- (D) Social justice

7. Which *one* of the following is *not* propounded by Lenin ?

- (A) Theory of imperialism
- (B) Dictatorship of peasantry
- (C) Theory of democratic centralism
- (D) Role of the revolutionary political

6. खालीलपैकी कोणते बरोबर **नाही** ?

व्यक्तिवादाची :

- (A) व्यक्तीच्या मूलभूत कर्तव्यावर श्रद्धा आहे
- (B) व्यक्तीच्या मूलभूत अधिकारावर श्रद्धा आहे
- (C) व्यक्तीचे मूलभूत अधिकार व कर्तव्ये यावर श्रद्धा आहे
- (D) सामाजिक न्यायावर श्रद्धा आहे

7. खालीलपैकी कोणती संकल्पना लेनिनने मांडलेली **नाही** ?

- (A) साम्राज्यवादाचा सिद्धांत
- (B) शेतकरी वर्गाची हुकूमशाही
- (C) लोकशाही केंद्रवादाचा सिद्धांत
- (D) क्रांतिकारक राजकीय पक्षाची भूमिका

8. Which one of the following revolutions was launched by Mao Tse Tung ? (A) Democratic revolution (B) Passive revolution (C) Socialist revolution (D) Peoples democratic revolution	8. खालीलपैकी कोणती क्रांती माओ त्से तुंगने सुरु केली ? (A) लोकशाही क्रांती (B) अकरणात्मक क्रांती (C) समाजवादी क्रांती (D) जनतेची लोकशाही क्रांती
9. Which is the worst form of Government according to Plato ? (A) Democracy (B) Timocracy (C) Oligarchy (D) Tyranny	9. खालीलपैकी कोणता राज्य प्रकार प्लेटोच्या मते सर्वात वाईट आहे ? (A) लोकशाही (B) लष्करशाही (C) अल्पजनशाही (D) हुकूमशाही
10. Who said it, "The state, which is the highest of all communities, exists for the sake of good life, and not for the sake of life only." (A) Plato (B) Augustine (C) Aristotle (D) Machiavelli	10. "राज्यसंस्था जो सर्वात महत्वाचा समुदाय आहे, केवळ जगण्यासाठी नव्हे तर चांगले जीवन जगण्यासाठी अस्तित्वात असते." असे कोण म्हणाले ? (A) प्लेटो (B) ऑगस्टिन (C) अ‍ॅरिस्टॉटल (D) मॅकीव्हेली

11. According to Machiavelli's aggrandisement means :

- (A) Collecting of limitless wealth by rich
- (B) The element of good in human nature
- (C) States efforts to increase its power over other states
- (D) Growing rich at the cost of state

12. According to Hobbes, felicity means :

- (A) Doing good to other human beings
- (B) Maximising pleasure and avoiding pain
- (C) A perpetual and restless desire of power after power which ceases only in death
- (D) At perpetual war with other human beings

11. मॅकीव्हलीच्या मते धन-सत्तेचा हव्यास म्हणजे :

- (A) श्रीमंतांनी अमर्याद संपत्ती गोळा करणे
- (B) मानवी स्वभावातील चांगुलपणा
- (C) इतर राज्यांवर राज्याने आपली अधिक सत्ता प्रस्थापित करणे
- (D) राज्याचे नुकसान करून स्वतः श्रीमंत बनणे

12. हॉब्सच्या मते 'फेलिसिटी' म्हणजे :

- (A) इतर माणसांचे भले करणे
- (B) जास्तीतजास्त सुख मिळवणे व दुःख टाळणे
- (C) सततची अविश्रांत सत्तासंपादनाची इच्छा जी मृत्यूमुळेच खंडित होते
- (D) इतर माणसांशी सतत युद्धरत असणे

13. Give the *correct* answer by using the codes given below :

- (1) The state of nature is a state of peace because human beings are rational creatures capable of discovering moral truths
  - (2) The government is instituted only as a trustee of the society and it can act on the principle of majority
  - (3) Locke roots sovereignty within the people and advocates popular sovereignty
- (A) (1), (2) and (3) are correct
- (B) (1) is correct, (2) and (3) are wrong
- (C) (1) is wrong, (2) and (3) are correct
- (D) (1) and (2) are correct, (3) is wrong

13. खाली दिलेल्या संकेतसूचीचा वापर करून योग्य

उत्तर द्या :

- (1) निसर्गवस्था ही शांततेची अवस्था आहे कारण नैतिक सत्यांचा शोध घेऊ शकणारा मनुष्य हा विवेकनिष्ठ प्राणी आहे
  - (2) समाजाचे विश्वस्त म्हणून राज्याची स्थापना करण्यात आली आहे म्हणूनच राज्य बहुमताच्या तत्वाच्या आधारे कृती करू शकते
  - (3) लॉकने लोकांमध्ये सार्वभौमत्वास स्थापित करून जनतेच्या सार्वभौमत्वाचा पुरस्कार केला आहे
- (A) (1), (2) व (3) बरोबर आहेत
- (B) (1) बरोबर आहे, (2) व (3) चूक आहेत
- (C) (1) चूक आहे, (2) व (3) बरोबर आहेत
- (D) (1) व (2) बरोबर आहेत, (3) चूक आहे

14. Gandhi's statement that modern civilization was evil and satanical can be attributed to philosophical strand of :

- (A) Fabianism
- (B) Romanticism
- (C) Philosophical Anarchism
- (D) Conservatism

15. Aurobindo's theory of passive resistance did not comprise the following measure :

- (A) to boycott bureaucrats
- (B) to refuse to use foreign made products
- (C) to continue to work in the court in the interest of society
- (D) to start national schools and colleges and boycott government schools

14. आधुनिक पाश्चात्य संस्कृती दुष्ट व सैतानी प्रवृत्तीची आहे, हे म. गांधीचे मत खालीलपैकी कोणत्या तत्त्वप्रवाहाशी संबंधित आहे ?

- (A) फेबियनिझम्
- (B) रोमँटिसिझम्
- (C) तात्त्विक अराज्यवाद
- (D) यथास्थितीवाद

15. अरविंद घोष यांच्या निःशस्त्र प्रतिकाराच्या सिद्धांता-मध्ये खालील उपाय समाविष्ट नव्हता :

- (A) नोकरशहांवर बहिष्कार घालणे
- (B) परदेशी वस्तूंचा वापर न करणे
- (C) लोकांच्या हितासाठी न्यायालयात काम करणे
- (D) शासनाच्या शाळा व महाविद्यालयांवर बहिष्कार टाकून राष्ट्रीय शाळा सुरु करणे

16. The focus of the discipline of comparative politics has primarily been on :

- (A) Comparative study of political thought
- (B) Comparative study of foreign policies
- (C) Comparative study of domestic politics across the countries
- (D) Comparative study of international organisations

17. Which among the following is *not* the capability function of the political system ?

- (A) to regulate and control the behaviour of the individuals, groups and institutions
- (B) to produce goods and provide services
- (C) to redistribute the resources
- (D) political recruitment

16. तौलनिक राज्यशास्त्राच्या अध्ययनाचा भर हा खालीलपैकी कोणत्या बाबीवर विशेषत्वाने राहिल आहे ?

- (A) राजकीय विचाराचा तौलनिक अभ्यास
- (B) परराष्ट्रीय धोरणांचा तौलनिक अभ्यास
- (C) जगभरातील देशांतर्गत राजकारणाचा तौलनिक अभ्यास
- (D) आंतरराष्ट्रीय संघटनांचा तौलनिक अभ्यास

17. खालीलपैकी कोणते कार्य हे राजकीय व्यवस्थेच्या 'क्षमता कार्यात' मोडत नाही ?

- (A) व्यक्ती, गट व संस्थांच्या वर्तनाचे नियमन आणि नियंत्रण करणे
- (B) वस्तूंचे उत्पादन करणे व सेवा पुरविणे
- (C) संसाधनांचे पुनर्वाटप करणे
- (D) राजकीय भरती

18. The doctrinal basis of liberal constitutionalism is : (A) Principles of Marxism-Leninism (B) Rule of law and Natural law (C) Principle of democratic centralism (D) Doctrine of 'total state'	18. खालीलपैकी कोणती बाब उदारमतवादी घटनावादाचे तात्त्विक आधार म्हणून सांगता येतील ? (A) मार्क्सवाद-लेनिनवादाची तत्त्वे (B) 'कायद्याचे राज्य' आणि 'नैसर्गिक कायदा' (C) लोकशाही केंद्रवाद (D) सर्वकष राज्यसंस्थेचे तत्त्व
19. In which of the following countries the Second Chamber is known as 'Council of States' ? (A) U.K. and U.S. (B) Switzerland and India (C) France and Canada (D) Japan and China	19. खालीलपैकी कोणत्या देशांतील कायदेमंडळाचे द्वितीय सभागृह हे 'कौन्सिल ऑफ स्टेट्स' म्हणून ओळखले जाते ? (A) युनाईटेड किंग्डम आणि युनाईटेड स्टेट्स (B) स्वित्झर्लंड आणि भारत (C) फ्रान्स आणि कॅनडा (D) जपान आणि चीन
20. Which of the following countries follows the practice of Shadow Cabinet ? (A) U.K. (B) U.S.A. (C) India (D) Germany	20. खालीलपैकी कोणत्या देशात 'शॅडो कॅबिनेट' ची प्रथा आहे ? (A) युनायटेड किंग्डम (B) युनायटेड स्टेट्स ऑफ अमेरिका (C) भारत (D) जर्मनी

21. Which one of the following countries does *not* have a Federal Government ?

- (A) Indonesia
- (B) Brazil
- (C) Argentina
- (D) Canada

22. In most of the federal states the Second Chamber represents :

- (A) the interest of the minorities
- (B) the interest of constituents units of the federation
- (C) the interests of the various occupational groups
- (D) the interests of the people

21. खालीलपैकी कोणत्या देशांमध्ये संघराज्य व्यवस्था नाही ?

- (A) इंडोनेशिया
- (B) ब्राझिल
- (C) अर्जेन्टिना
- (D) कॅनडा

22. बहुतांशी संघराज्यांमधील कायदेमंडळाचे द्वितीय सभागृह हे :

- (A) अल्पसंख्याकांच्या हितसंबंधांचे प्रतिनिधित्व करते
- (B) घटक शासनांच्या हितसंबंधांचे प्रतिनिधित्व करते
- (C) भिन्न-भिन्न व्यावसायिक गटांच्या हित-संबंधांचे प्रतिनिधित्व करते
- (D) सर्व लोकांच्या हितसंबंधांचे प्रतिनिधित्व करते

23. The following Martin Shapiro which among the following concepts explains the role of courts in the resolution of conflict ?

- (A) The concept of separation of powers
- (B) The concept of committed judiciary
- (C) The concept of 'triad'
- (D) The concept of independent judiciary

24. The doctrine of separation of power entails :

- (A) Structural division of power between and among the three branches of Government
- (B) Territorial division of power between the centre and constituent units
- (C) Functional division of power between the constitutional head and real head of the state
- (D) Division of powers between the temporal and spiritual authority

23. मार्टिन शॅपिरोला अनुसरून खालीलपैकी कोणती संकल्पना ही दोन पक्षकारांमधील संघर्षाचा निरास करण्याच्या संदर्भात न्यायालयाची भूमिका स्पष्ट करते ?

- (A) सत्ताविभाजनाची संकल्पना
- (B) प्रतिबद्ध न्यायसंस्थेची संकल्पना
- (C) त्रयस्थाच्या निःपक्षपाती हस्तक्षेपाची संकल्पना
- (D) न्यायालयीन स्वातंत्र्याची संकल्पना

24. सत्ता विभाजनाचे तत्त्व म्हणजे :

- (A) शासनसंस्थेच्या तिन्ही शाखांमध्ये सत्तेचे संरचनात्मक विभाजन
- (B) केंद्र आणि घटकशासनामधील प्रादेशिक सत्ताविभाजन
- (C) राज्याच्या नामधारी प्रमुख आणि वास्तव प्रमुख यांच्यात सत्तेचे कार्यात्मक विभाजन
- (D) दैवी आणि ऐहिक सत्तेचे विभक्तीकरण

25. The first-past-the-post system' is widely practised in the following pair of countries :

- (A) Britain, Germany
- (B) Britain, India
- (C) USA, France
- (D) USA, New Zealand

26. The 'Spoils System' is defined as :

- (A) The Chief Executive's right to appoint public personnel as a way of rewarding them in US
- (B) The dysfunction between Executive and Legislature in US
- (C) The anger of the people against the political system in US
- (D) The system where the king favours a few people in UK

25. खालीलपैकी कोणत्या देशांमध्ये सर्वाधिक मते मिळविणाऱ्याला विजयी घोषित केले जाते ?

- (A) ब्रिटन, जर्मनी
- (B) ब्रिटन, भारत
- (C) यू.एस.ए., फ्रान्स
- (D) यू.एस.ए., न्यूझीलंड

26. खैरात पद्धती म्हणजे :

- (A) एखाद्या व्यक्तीस बक्षीस म्हणून त्याची सार्वजनिक पदावर नियुक्ती करण्याचा अमेरिकी राष्ट्राध्यक्षांचा अधिकार
- (B) अमेरिकेतील कार्यकारीमंडळ आणि कायदेमंडळामधील कार्यघात
- (C) अमेरिकी राजकीय व्यवस्थेविषयीचा लोकांचा राग
- (D) अशी व्यवस्था जिथे राजा काही व्यक्तींना अनुग्रहित करतो

27. The most of the regimes in third world face armed insurgencies and military revolts because :

- (A) There is political awakening of the masses
- (B) There is loss of legitimacy of their authority
- (C) Insurgents are supported by the enemy countries
- (D) Security agencies of the countries are unefficient and corrupt

28. Who among the following suggested that urbanisation, literacy, modern communication and mass participation could also be seen instrument of political decay rather than of progress ?

- (A) Gabriel Almond
- (B) Samuel Huntington
- (C) J.S. Coleman
- (D) Lucian Pye

27. तिसऱ्या जगातील बहुतेक सर्व देशांमधील राजवटी सशस्त्र बंडाळी व लष्करी उठावांना तोंड देत आहेत कारण :

- (A) जनतेत राजकीय जागृती आहे
- (B) त्यांच्या राजकीय अधिसत्तेची अधिमान्यता नष्ट झाली आहे
- (C) बंडखोरांना शत्रु राष्ट्रांनी पाठिंबा दिला आहे
- (D) त्या देशांतील सुरक्षायंत्रणा भ्रष्ट व अकार्यक्षम आहेत

28. खालीलपैकी कोणत्या अभ्यासकाने 'शहरीकरण, साक्षरता, आधुनिक संसूचन व्यवस्था आणि वाढता लोकसहभाग' या बाबी राजकीय विकास व प्रगती एवजी राजकीय क्षतीकडे घेऊन जातात, हे सूचित केले ?

- (A) गॅब्रिएल आमंड
- (B) सॅम्युअल हंटिंग्टन
- (C) जे.एस. कोलमन
- (D) ल्युसियन पाय

29. Traditional authority entails :

- (A) Authority based on laws, rules and regulation
- (B) Authority based on economic power
- (C) Authority based on religion, customs and norms
- (D) Authority based on physical power

30. Which one of the following thinkers has *not* advocated theory of elites ?

- (A) Mosca
- (B) C. Wright Mills
- (C) R. Aron
- (D) W. Pareto

31. The Constitution of India originally comprised of how many schedules ?

- (A) 8
- (B) 10
- (C) 13
- (D) 15

29. पारंपारिक अधिकार म्हणजे :

- (A) कायदा, नियम व अधिनियमावर आधारित सत्ता
- (B) आर्थिक सामर्थ्यावर आधारित सत्ता
- (C) धर्म, रूढी आणि समाजमान्य वर्तनसंकेत यावर आधारित सत्ता
- (D) शारीरिक बळावर आधारित सत्ता

30. खालीलपैकी कोणत्या विचारावंताने अभिजन सिद्धांताचा पुरस्कार केला नाही ?

- (A) मोस्का
- (B) सी. राईट मिल्स
- (C) आर. अरॉन
- (D) डब्ल्यू. पॅरेटो

31. मुळात भारतीय राज्यघटनेत किती परिशिष्टे होती ?

- (A) 8
- (B) 10
- (C) 13
- (D) 15

32. Part V Chapters II and III, Articles 79-123 in Indian Constitution provide for :

- (A) The Union Executive
- (B) The Union Legislature
- (C) The Judiciary
- (D) The States and Union Territories

33. The matters of civil and criminal law, transfer of property, contracts, bankruptcy and civil procedure belong to which one of the following Lists in Indian Constitution ?

- (A) State List
- (B) Union List
- (C) Concurrent List
- (D) None of the above

32. भाग V प्रकरण II व III, कलम 79-123, हे भारतीय राज्यघटनेतील विभाग कशाबाबतची तरतूद करतात ?

- (A) केंद्रीय कार्यकारी मंडळ
- (B) केंद्रीय विधिमंडळ
- (C) न्यायमंडळ
- (D) घटक राज्ये व केंद्रशासित प्रदेश

33. भारतीय राज्यघटनेतील खालीलपैकी कोणत्या यादीत दिवाणी व फौजदारी कायदा, मालमत्तेचे हस्तांतरण, करार, दिवाळेखोरी व दिवाणी प्रक्रिया या विषयांचा समावेश करण्यात आला आहे ?

- (A) राज्ययादी
- (B) केंद्रयादी
- (C) समवर्तीयादी
- (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

34. The Supreme Court Judgement in S.R. Bommai case was regarding :

- (A) Centre-State relations
- (B) Disqualification of political party
- (C) Inquiring into cases of corruption
- (D) Judicial review with reference to Article 356

35. Judicial Activism is equated by the critics with which one of the following ?

- (A) Huge Pendency of cases and delayed justice
- (B) Determining the status of legislature competence
- (C) Admitting petitions filed by concerned citizens on behalf of the victims of injustice
- (D) Tresspassing into realms of legislation and policy

34. खालीलपैकी कोणत्या विषयाबाबत सर्वोच्च न्यायालयाने एस.आर. बोमाई खटल्यात निर्णय दिला आहे ?

- (A) केंद्र-राज्य संबंध
- (B) राजकीय पक्षांचे मान्यता रद्द करणे
- (C) भ्रष्टाचाराच्या प्रकरणात तपास
- (D) 356 कलमाचे संबंधात न्यायालयीन पुनरावलोकन

35. खालीलपैकी कोणत्या मुद्द्यांशी टीकाकारांनी न्यायालयीन सक्रियतेस जोडले आहे ?

- (A) न्यायालयात तुंबलेले खटले व न्याय देण्यास विलंब
- (B) कायदेमंडळाच्या कार्यक्षमतेबद्दल निर्णय घेणे
- (C) नागरिकांनी अन्यायाने त्रस्त झालेल्या लोकांकरिता सादर केलेल्या अर्जांना दाखल करून घेणे
- (D) कायदे करणे व धोरण ठरविणे याबाबत दूसरांच्या कार्यक्षेत्रावर अतिक्रमण करणे

36. Assertion (A) and Reason (R) :

Assertion (A) : Interest groups compete for making their voice heard and interests protected by the decision-makers in political systems.

Reason (R) : Interest groups consistently support political parties.

Select the correct option :

Codes :

- (A) (A) is true but (R) is false
  - (B) Both (A) and (R) are false and (R) is not the correct explanation
  - (C) Both (A) and (R) are true and (R) is correct explanation
  - (D) (A) is false but (R) is true
37. Which one of the following was *not* associated with electoral reforms in India ?
- (A) Dinesh Goswami Committee
  - (B) Inderjit Gupta Committee
  - (C) G.V.K. Rao Committee
  - (D) Tarkunde Committee

36. विधान (A) आणि कारण (R) :

विधान (A) : राजकीय व्यवस्थेत निर्णय घेणाऱ्या यंत्रणेने आपली आवाज ऐकवणे व हितसंबंधांचे संरक्षण करावे यासाठी हितसंबंधी गटस्पर्धा करतात.

कारण (R) : हितसंबंधी गट सातत्याने राजकीय पक्षांना पाठिंबा देतात.

योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
  - (B) (A) व (R) हे दोन्ही चूक आहेत व (R) हे योग्य स्पष्टीकरण नाही
  - (C) (A) व (R) हे दोन्ही बरोबर आहेत व (R) हे योग्य स्पष्टीकरण आहे
  - (D) (A) चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे
37. खालीलपैकी कोणती समिती निवडणूक सुधारणांशी संबंधित नाही ?
- (A) दीनेश गोस्वामी समिती
  - (B) इंद्रजित गुप्त समिती
  - (C) जी.व्ही.के. राव समिती
  - (D) तारकुंडे समिती

38. Assertion (A) and Reason (R) :

Assertion (A) : The Governor of the state can send back a recommendation of the state cabinet for reconsideration.

Reason (R) : The Governor is given this power because he is expected to draw the attention of the state cabinet upto the point of reconsideration only.

Select the correct option :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

38. विधान (A) आणि कारण (R) :

विधान (A) : राज्यपाल राज्याच्या मंत्रिमंडळाची शिफारस मंत्रिमंडळकडे पुनर्विचारार्थ पाठवू शकतो.

कारण (R) : राज्यपालास हा अधिकार दिला आहे कारण त्याने राज्यसरकारचे लक्ष एका मुद्यापर्यंत वेधणे अपेक्षित असते.

योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही खरे आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही खरे आहेत पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) खरे आहे पण (R) हे चुकीचे आहे
- (D) (A) चुकीचे आहे पण (R) हे बरोबर आहे

39. The vertical, horizontal and differential mobilization of caste in Indian politics was conceptualized by :

- (A) Norman Palmer
- (B) F.G. Bailey
- (C) Rudolph and Rudolph
- (D) Paul R. Brass

40. Who among the following state leaders made the statement that “A new ‘Political Brotherhood’ was needed to preserve national unity from ‘The failure of the ruling party of the centre’ ?

- (A) Farooq Abdullah
- (B) N.T. Rama Rao
- (C) Ramkrishna Hegde
- (D) Jyoti Basu

39. खालीलपैकी कोणत्या राज्यशास्त्रज्ञाने जातीच्या क्षितिज, समांतर, उर्ध्वगामी व विविध घटकशः संगठनाची संकल्पना मांडली आहे ?

- (A) नॉर्मन पामर
- (B) एफ.जी. बेली
- (C) रुडॉल्फ आणि रुडॉल्फ
- (D) पॉल आर. ब्रास

40. खालीलपैकी कोणत्या राज्यस्तरीय नेत्याने अशी घोषणा केली की केंद्रस्थानी सत्तेवर असणाऱ्या पक्षाच्या राजकीय अपयशामुळे राष्ट्रीय ऐक्य टिकविण्यासाठी नव्या राजकीय बंधुत्वाची गरज आहे ?

- (A) फारुक अब्दुल्ला
- (B) एन.टी. रामाराव
- (C) रामकृष्ण हेगडे
- (D) ज्योती बसू

41. During which General Election, Chief Election Commissioner T.N. Seshan enforced stringent Code of Conduct ? (A) 1991 (B) 1996 (C) 1999 (D) 2004	41. खालीलपैकी कोणत्या सार्वत्रिक निवडणूकीत मुख्य निवडणूक आयुक्त श्री. टी.एन. शेषन् यांनी कठोर आचारसंहिता लागू केली होती ? (A) 1991 (B) 1996 (C) 1999 (D) 2004
42. The National Development Council meetings are chaired by : (A) The Speaker (B) The Finance Minister (C) The Prime Minister (D) The Vice-President	42. राष्ट्रीय विकास परिषदेच्या बैठकीचे अध्यक्ष पद कोण भूषविते ? (A) सभापती (B) अर्थमंत्री (C) पंतप्रधान (D) उपराष्ट्रपती
43. In the context of imposing President's Rule, which one of the following Commissions advised that 'the Governor should report objectively the facts as he saw them and not as his ministers and centre interpret them' ? (A) Mandal Commission (B) States Reorganization Commission (C) Jain Commission (D) Administrative Reforms Commission	43. खालीलपैकी कोणत्या आयोगाने राष्ट्रपतीची राजवट घोषित करण्याबाबत अशी शिफारस केली की राज्यपालाने आपला अहवाल देताना केंद्र किंवा त्यांचे मंत्री काय अन्वयार्थ लावतात हे न पाहता प्रत्यक्ष वस्तुस्थिती काय आहे, हे पाहावे ? (A) मंडल आयोग (B) राज्य पुनर्रचना आयोग (C) जैन आयोग (D) प्रशासकीय सुधारणा आयोग

44. In terms of vote and seat share which group of states mainly belong to two-party category ?

- (A) Bihar, Karnataka, Orissa, Gujarat
- (B) Himachal Pradesh, M.P., Rajasthan, Gujarat
- (C) U.P., Kerala, Tamil Nadu, West Bengal
- (D) M.P., Haryana, Andhra Pradesh, Punjab

45. Which *one* of the following Committees was *not* appointed by the Government ?

- (A) Santhanam Committee
- (B) Sardar Swaran Singh Committee
- (C) Rajamannar Committee
- (D) Balwantrai Mehta Committee

44. खालीलपैकी कोणत्या राज्यांत निवडणूकीत प्राप्त झालेली मते व जागा यांचा विचार करता द्विपक्ष पद्धती निर्माण झाली आहे ?

- (A) बिहार, कर्नाटक, ओरिसा, गुजरात
- (B) हिमाचल प्रदेश, मध्यप्रदेश, राजस्थान, गुजरात
- (C) उत्तरप्रदेश, केरळ, तमिळनाडू, प. बंगाल
- (D) म.प्र., हरियाणा, आंध्रप्रदेश, पंजाब

45. खालीलपैकी कोणत्या समितीची नियुक्ती सरकारने केली नाही ?

- (A) संथानम समिती
- (B) सरदार स्वरणसिंग समिती
- (C) राजमन्नार समिति
- (D) बलवंतराय मेहता समिती

46. Traditional or classical approach to the study of Public Administration has been characterises as :

- (A) Institutional
- (B) Informal
- (C) Comparative
- (D) Behavioural

47. The 'Civil Service System' is synonymous with :

- (A) Bureaucracy
- (B) Complexity of Administration
- (C) Merit system
- (D) Spoils system

48. Empowerment of women became *one* of the primary objectives of :

- (A) Second Five Year Plan
- (B) Third Five Year Plan
- (C) Seventh Five Year Plan
- (D) Ninth Five Year Plan

46. लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाच्या पारंपरिक किंवा अभिजात दृष्टिकोनाचे वैशिष्ट्य म्हणजे तो :

- (A) संस्थात्मक आहे
- (B) अनौपचारिक आहे
- (C) तुलनात्मक आहे
- (D) वर्तनवादी आहे

47. 'नागरी सेवा व्यवस्था' पुढीलपैकी एकाशी समान अर्थी आहे :

- (A) नोकरशाही
- (B) प्रशासनाची गुंतागुंत
- (C) गुणवत्ता पद्धती
- (D) खैरात पद्धती

48. महिला सबलीकरण हे पुढीलपैकी एका पंचवार्षिक योजनेचे उद्दिष्ट होते :

- (A) दुसरी पंचवार्षिक योजना
- (B) तिसरी पंचवार्षिक योजना
- (C) सातवी पंचवार्षिक योजना
- (D) नववी पंचवार्षिक योजना

49. Which of the following is *not* a function of Planning Commission ?

- (A) Formulation of Five Year Plans
- (B) Implementation of Five Year Plans
- (C) Working out plan priorities
- (D) Assessment of national resources

50. Which of the following statements is *not* correct as regards Gram Sabha ?

- (A) It has been an integral part of the concept of Village Government
- (B) It has been given Constitutional status by the 73rd Amendment
- (C) It is an institution of representative democracy
- (D) It is an institution of direct democracy

49. पुढीलपैकी कोणते एक योजना आयोगाचे कार्य नाही ?

- (A) पंचवार्षिक योजना तयार करणे
- (B) पंचवार्षिक योजनांची अंमलबजावणी करणे
- (C) योजनेचे अग्रक्रम तयार करणे
- (D) नैसर्गिक साधनसंपत्तीची पूर्वपाहणी करणे

50. पुढीलपैकी कोणते एक विधान ग्रामसभेच्या बाबतीत बरोबर नाही ?

- (A) ती ग्रामशासनाच्या संकल्पनेचा अविभाज्य भाग आहे
- (B) 73व्या घटनादुरुस्तीने तिला घटनात्मक स्थान दिले आहे
- (C) ती प्रातिनिधिक लोकशाहीची संस्था आहे
- (D) ती प्रत्यक्ष लोकशाहीची संस्था आहे

51. One of the following theories of organisation gave importance to a perfect balance between the organisations goal and workers' needs :

- (A) Scientific management theory
- (B) Human relation theory
- (C) Decision-making theory
- (D) Weber's theory of bureaucracy

52. Formal organisation is :

- (A) Humanistic
- (B) Mechanistic
- (C) Psychological
- (D) Devoid of leadership

53. Which of the following writs is issued by a Superior Court, to a Inferior Court preventing the latter from usurping jurisdiction which the law does not endow it ?

- (A) Prohibition
- (B) Habeas corpus
- (C) Certiorari
- (D) Mandamus

51. पुढीलपैकी एका संघटनाच्या सिद्धांताने संघटनेची उद्दिष्टे व कामगारांच्या गरजा यांतील पूर्ण समतोल यांना महत्त्व दिले :

- (A) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा सिद्धान्त
- (B) मानवी संबंध सिद्धान्त
- (C) निर्णय निर्धारण सिद्धान्त
- (D) वेबरचा नोकरशाहीचा सिद्धान्त

52. औपचारिक संघटना :

- (A) मानवतावादी असते
- (B) यांत्रिकी असते
- (C) मानसिक असते
- (D) नेतृत्वहीन असते

53. पुढीलपैकी कोणती याचिका वरिष्ठ न्यायालय कनिष्ठ न्यायालयाला त्याच्या नसलेल्या कार्यक्षेत्रावरील अतिक्रमणापासून प्रतिबंध करण्यासंबंधी आहे ?

- (A) प्रतिषेध
- (B) बंदी प्रत्यक्षीकरण
- (C) उत्प्रेषण
- (D) परमादेश

54. The term “Good Governance” has :

- (A) Wider meaning than Govt.
- (B) Is identical with Good Government
- (C) Narrow meaning than Govt.
- (D) No relation with Government

55. Globalisation does not imply :

- (A) Import liberalisation
- (B) Exchange rate adjustment
- (C) Free flow of foreign direct investment
- (D) Increasing control by Government

56. Which of the following laid down the foundation for public sector in India ?

- (A) Administrative Reforms Commission, 1966
- (B) Industrial Policy Resolution, 1948
- (C) Industrial Policy Resolution, 1991
- (D) Second Administrative Reforms Commission

54. सुशासनव्यवहार या संज्ञेला :

- (A) शासनापेक्षा व्यापक स्वरूप आहे
- (B) ती सुशासनाशी एकरूप आहे
- (C) ती शासनापेक्षा संकुचित स्वरूपाची आहे
- (D) तिचा शासनाशी काहीही संबंध नाही

55. जागतिकीकरणाच्या गर्भितार्थ पुढीलपैकी एक नाही :

- (A) आयात उदारीकरण
- (B) विनिमय दरात आवश्यकतेनुसार बदल करणे
- (C) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूकीचा मुक्त प्रवाह
- (D) शासनाचे वाढते नियंत्रण

56. पुढीलपैकी कोणी कशामुळे भारतात सार्वजनिक क्षेत्राची पायाभरणी केली ?

- (A) प्रशासकीय सुधारणा आयोग, 1966
- (B) औद्योगिक धोरण ठराव, 1948
- (C) औद्योगिक धोरण ठराव, 1991
- (D) दुसरे प्रशासकीय सुधारणा आयोग

57. New Industrial Policy, 1991 *does not* stand for :

- (A) Abolishing industrial licensing
- (B) Raising the limit of foreign equity participation
- (C) Removal of politician/bureaucratic influence
- (D) Limiting role of private sector

58. Which of the following statements is *not* correct as regards Administrative Reforms Commission, 1966 ?

- (A) It was a comprehensive report on administrative reforms after independence
- (B) The report deals with higher bureaucracy
- (C) The report has covered the lower administrative class
- (D) The report covers District Administration

57. नवऔद्योगिक धोरण 1991 पुढील गोष्टींना अनुकूल नाही ?

- (A) औद्योगिक परवानापद्धती काढून टाकणे
- (B) परकीय समभागाच्या सहभागाची मर्यादा वाढवणे
- (C) राजकारणी/नोकरशाह यांचा प्रभाव काढून टाकणे
- (D) खाजगी क्षेत्राच्या भूमिकेला मर्यादा घालणे

58. प्रशासकीय सुधारणा आयोग, 1966 बाबत पुढीलपैकी कोणते एक विधान बरोबर नाही ?

- (A) सदर अहवाल स्वातंत्र्योत्तर काळातील सुप्रशासनिक सुधारणाबाबतचा विस्तृत अहवाल आहे
- (B) सदर अहवाल वरिष्ठ नोकरशाहीशी संबंधित आहे
- (C) सदर अहवालात कनिष्ठ नोकरवर्गाला समाविष्ट करण्यात आले आहे
- (D) सदर अहवालात जिल्हा प्रशासनाचा समावेश केला आहे

59. Which of the following is *not* central service ?

- (A) Indian Police Service
- (B) Indian Postal Service
- (C) Indian Defence Accounts Service
- (D) Indian Audit and Accounts Service

60. Which of the following is a line agency ?

- (A) Finance Commission
- (B) Union Public Service Commission
- (C) Department
- (D) Cabinet Secretariat

61. Identify the intangible element of National Power :

- (A) Size of a country
- (B) Population
- (C) Economic development
- (D) National character and morale

59. पुढीलपैकी कोणती **एक** केंद्रीय सेवा **नाही** ?

- (A) भारतीय पोलिस सेवा
- (B) भारतीय पोस्ट सेवा
- (C) भारतीय संरक्षण लेखा सेवा
- (D) भारतीय लेखा परीक्षण व लेखा सेवा

60. पुढीलपैकी कोणती **एक** रेषा अधिकरण आहे ?

- (A) वित्त आयोग
- (B) संघ लोक सेवा आयोग
- (C) खाते
- (D) मंत्रिमंडळ सचिवालय

61. खालीलपैकी राष्ट्रीय सत्तेचा अमूर्त घटक ओळखा :

- (A) देशाचे आकारमान
- (B) लोकसंख्या
- (C) आर्थिक विकास
- (D) राष्ट्रीय चरित्र आणि नीतिधैर्य

62. Collective Security means :

- (A) Distribution of Military power in such a way that no single power or bloc can dominate others
- (B) Conflict resolution procedure in which a third party offers assistance
- (C) A concept which implies that an act of aggression by any state will be met by a collective response from the rest of the states
- (D) Negotiations between group of states to settle their disputes without resorting to armed force

63. Which of the following countries was recently included in SAARC ?

- (A) China
- (B) Indonesia
- (C) Afghanistan
- (D) Malaysia

62. सामूहिक सुरक्षा म्हणजे :

- (A) लष्करी सत्तेचे अशा तऱ्हेने झालेले विभाजन, ज्यात कोणताही एक देश अथवा सत्तागट इतरांवर वर्चस्व गाजवू शकणार नाही
- (B) संघर्ष सोडवण्याची अशी प्रक्रिया ज्यात तिसरा देश मदत देऊ करतो
- (C) एका देशावरील हल्ल्याचा इतर सर्व देश सामूहिकपणे प्रतिकार करतील अशी संकल्पना
- (D) राज्यांच्या गटांमधील विवाद सशस्त्र संघर्षाविना सोडवण्याकरता केलेल्या वाटाघाटी

63. अलिकडे सार्क संघटनेत कोणत्या देशाचा नव्याने समावेश करण्यात आला ?

- (A) चीन
- (B) इंडोनेशिया
- (C) अफगाणिस्तान
- (D) मलेशिया

64. Who among the following argue that “Military Capability is the most important indicator of the power of a state” ?

- (A) Constructivists
- (B) Neo-liberals
- (C) Idealists
- (D) Realists

65. Which of the following is *not* a feature of India’s Non-alignment Policy ?

- (A) A policy of isolation
- (B) Opposition to military alliances
- (C) Independence of foreign policy
- (D) A policy of active cooperation

64. “लष्करी सत्ता हा राज्याच्या सत्तेचा सर्वात महत्त्वाचा निर्देशक आहे.” असे खालीलपैकी कोणाचे म्हणणे आहे ?

- (A) रचनावादी
- (B) नवउदारमतवादी
- (C) आदर्शवादी
- (D) वास्तववादी

65. खालीलपैकी कोणते तत्त्व हे भारताच्या गटनिरपेक्षतेच्या धोरणाचे वैशिष्ट्य नाही ?

- (A) अलिप्ततेचे धोरण
- (B) लष्करी करारांना विरोध
- (C) परराष्ट्रधोरणाचे स्वातंत्र्य
- (D) कृतिशील सहकार्याचे धोरण

66. Game theory is based on the assumption of certain key concepts. Find out which element is *not* correct ?

- (A) Strategy
- (B) Morals
- (C) Players
- (D) Rules

67. Which among the following is *not* the feature of the contemporary world order ?

- (A) Shift of the focus of power from the Atlantic to the Asia-Pacific region
- (B) Ideological rivalry among major powers
- (C) Proliferation of regional economic and security groups
- (D) Emergence of new regimes on trade, environment, nuclear non-proliferation

66. खेळ सिद्धांतामधे काही कळीच्या संकल्पना अनुस्यूत आहेत. खालीलपैकी कशाचा त्यात समावेश होत नाही ?

- (A) दूरगामी धोरण
- (B) नैतिक मूल्ये
- (C) खेळाडू
- (D) नियम

67. खालीलपैकी कोणते समकालीन जागतिक व्यवस्थेचे वैशिष्ट्ये नाही ?

- (A) सत्तेचे केंद्र अटलांटिक क्षेत्रांकडून आशिया-पॅसिफिक क्षेत्राकडे सरकणे
- (B) प्रमुख सत्तांतील विचारसरणीमूलक हवेदावे
- (C) क्षेत्रीय आर्थिक आणि सुरक्षाविषयक गटांच्या संख्येत मोठी वाढ
- (D) व्यापार, पर्यावरण, अण्वस्त्र प्रसारबंदी याविषयीच्या नवीन नियमव्यवस्थांचा उदय

68. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Military Coup
- (b) Islamist revolution
- (c) People's uprising for democracy
- (d) Transition from communism

List II

- (i) Burma, 1988
- (ii) East Germany, 1989
- (iii) Pakistan, 1978
- (iv) Iran, 1979

Codes :

- (A) (a)—(i), (b)—(iv), (c)—(ii),
(d)—(iii)
- (B) (a)—(iii), (b)—(iv), (c)—(i),
(d)—(ii)
- (C) (a)—(iv), (b)—(iii), (c)—(ii),
(d)—(i)
- (D) (a)—(ii), (b)—(iii), (c)—(iv),
(d)—(i)

68. सूची I शी सूची II ला जुळवा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) लष्करी उठाव
- (b) इस्लामवादी राज्यक्रांती
- (c) जनतेने लोकशाहीसाठी केलेला उठाव
- (d) कम्युनिझमचा त्याग

सूची II

- (i) ब्रह्मदेश, 1988
- (ii) पूर्व जर्मनी, 1989
- (iii) पाकिस्तान, 1978
- (iv) इराण, 1979

संकेतांक :

- (A) (a)—(i), (b)—(iv), (c)—(ii),
(d)—(iii)
- (B) (a)—(iii), (b)—(iv), (c)—(i),
(d)—(ii)
- (C) (a)—(iv), (b)—(iii), (c)—(ii),
(d)—(i)
- (D) (a)—(ii), (b)—(iii), (c)—(iv),
(d)—(i)

69. In which of the following countries affected by the so-called “Arab Spring”, the Gulf Co-operation Council intervened on request from the ruling government ?

- (A) Tunisia
- (B) Bahrain
- (C) Egypt
- (D) Syria

70. India’s role in Afghanistan can be best described as :

- (A) Mediation between the Taliban and the US
- (B) Intervention on behalf of the UN
- (C) Co-ordination of post-conflict reconstruction
- (D) Mediation between the governments of Afghanistan and Pakistan

69. तथाकथित “अरब स्प्रिंग” ने प्रभावित झालेल्या खालीलपैकी कोणत्या देशात गल्फ को-ऑपरेशन कौन्सिलने सत्ताधारी सरकारच्या विनंतीवरून हस्तक्षेप केला ?

- (A) ट्युनिशिया
- (B) बहरिन
- (C) इजिप्त
- (D) सीरिया

70. अफगाणिस्तानातील भारताच्या भूमिकेचे सर्वात योग्य वर्णन खालीलपैकी कोणते आहे ?

- (A) तालिबान आणि अमेरिका यामध्ये मध्यस्थी
- (B) संयुक्त राष्ट्रांच्या वतीने हस्तक्षेप
- (C) संघर्षोत्तर उभारणीचे संयोजन
- (D) अफगाणिस्तान आणि पाकिस्तान यांच्या सरकारांमध्ये मध्यस्थी

71. According to the Indian Government what is the real threat that Pakistan continues to pose to India ?

- (A) Threat of a nuclear war
- (B) Fear of aggression in Kashmir
- (C) Pakistan's friendship with the US
- (D) Cross-border support to terrorism

72. The Partial Test Ban Treaty (PTBT) bans :

- (A) Underground nuclear tests
- (B) Under water nuclear tests
- (C) Nuclear testing by simulation
- (D) Over ground nuclear tests

71. भारत सरकारच्यामते,पाकिस्तानकडून कोणता धोका अजूनही प्रत्यक्षात अस्तित्वात आहे ?

- (A) आण्विक युद्धाचा धोका
- (B) काश्मिरमध्ये हल्ला होण्याची भीती
- (C) अमेरिकेबरोबरील पाकिस्तानाची मैत्री
- (D) दहशतवाद्याला सीमेपलीकडून मदत

72. अंशतः चाचणी बंदी कराराने (PTBT) कशावर बंदी घातली आहे ?

- (A) भूमिगत अणुचाचण्या
- (B) पाण्याखालील अणुचाचण्या
- (C) सिम्युलेशनने केलेल्या अणुचाचण्या
- (D) जमिनीवरील अणुचाचण्या

73. Read the following statements carefully and state which of them are a part of the doctrine of responsibility to protect :

- (i) Sovereignty of a state implies its primary responsibility to protect its citizens
- (ii) If a state fails or is unwilling to protect its people from a serious harm, the International community has the responsibility to protect such people
- (iii) In such case, the principle of non-intervention yields to international responsibility to protect
- (iv) The responsibility to protect must be exercised only with the consent of the concerned state

Select the correct option :

- (A) (i), (ii) and (iv)
- (B) (i), (ii) and (iii)
- (C) (ii), (iii) and (iv)
- (D) (i), (iii) and (iv)

73. खालील विधाने काळजीपूर्वक वाचून त्यातील कोणती विधाने संरक्षणाच्या जबाबदारीच्या तत्वाचा अविभाज्य भाग आहे ते सांगा :

- (i) राज्याच्या सार्वभौमत्वामध्ये नागरिकांचे संरक्षण करण्याची जबाबदारी अंतर्भूत आहे
- (ii) नागरिकांचे गंभीर संकटापासून संरक्षण करण्यात एखादे राज्य अपयशी ठरले किंवा तशी त्याची इच्छा नसली, तर त्या नागरिकांचे संरक्षण करण्याची जबाबदारी आंतरराष्ट्रीय समाजाची असते
- (iii) अशावेळी हस्तक्षेप न करण्याचे तत्त्व संरक्षणाच्या आंतरराष्ट्रीय जबाबदारीपुढे दुय्यम ठरते
- (iv) संरक्षणाची जबाबदारी संबंधित राज्याच्या संमतीनेच पार पाडली पाहिजे

योग्य पर्याय निवडा :

- (A) (i), (ii) व (iv)
- (B) (i), (ii) व (iii)
- (C) (ii), (iii) व (iv)
- (D) (i), (iii) व (iv)

74. Which of the following statements is *correct* ?

- (A) India proposed the CTBT and has signed and satisfied it
- (B) India neither proposed nor signed the CTBT
- (C) India was not among the proposers of the CTBT but has signed it
- (D) India was among the proposers of the CTBT but has not signed it

75. To whom do you relate the following perspective on globalisation ?

“Globalisation is driven by a complex set of forces including the market and technology and can be regulated through international institutions.”

- (A) Neo-Marxists
- (B) Mercantilists
- (C) Idealists
- (D) Neo-liberals

74. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- (A) भारताने सर्वकष अणुचाचणी बंदी करार प्रस्तावित केला, त्यावर सही केली व तो मान्यही केला
- (B) भारताने सर्वकष अणुचाचणी बंदी करार प्रस्तावितही केला नाही व त्यावर सहीदेखील केली नाही
- (C) भारताने सर्वकष अणुचाचणी बंदी करार प्रस्तावित केला नाही, पण त्यावर सही केली आहे
- (D) भारताने सर्वकष अणुचाचणी बंदी करार प्रस्तावित केला, पण त्यावर सही केलेली नाही

75. जागतिकीकरणाचा खालील दृष्टिकोण कोणाशी संबंधित आहे ?

“जागतिकीकरण हे बाजार आणि तंत्रज्ञान या, आणि इतरही अनेक गुंतागुंतीच्या घटकांचा परिपाक आहे, ज्याचे आंतरराष्ट्रीय संस्थांद्वारे नियंत्रण करता येते.”

- (A) नवमार्क्सवादी
- (B) व्यापारवादी
- (C) आदर्शवादी
- (D) नवउदारमतवादी

AUG - 15315/III

ROUGH WORK

AUG - 15315/III

ROUGH WORK